

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

III. Quid tempus, & an à motu successivo differat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

dicuntur esse hodierna dies, concedo minorem; secundum suum posterius, quomodo dicuntur esse crastina dies, nego minorem: unde nego consequentiam, dies enim hodierna nihil aliud est, quam pars prior motus, dies crastina, pars posterior; sic mensis Iulius nihil aliud est, quam partes priores motus durantis duobus mensibus; mensis verò Augustus partes ejusdem motus posteriores.

XLIII. Objicies 3° ex Murcia, rem existere potius in hoc loco, quam in illo, est aliquid realiter distinctum à loco, & re locata, ergo similiter existere, potius hoc tempore, quam illo, est aliquid realiter distinctum à tempore, & re durante.

XLIV. Respondeo negando consequentiam; est enim disparitas, in eo, quòd quia simul esse possunt plura loca, quorum uni correspondere possit res locata, potest esse hic locus & res locata; quin res locata sit in hoc loco; è contrà verò, quia simul esse non possunt plura tempora, quorum uni correspondere possit res durans, fit ut non possit actu esse hæc res, & hoc tempus existere, quin existat res hoc tempore: quòd autem aliqui dicunt posse rem existere, v.g. heri, & tempus hodiernum, & rem non existere hodie, nihil urget; quia rem existere heri, non est existere, sed existentem fuisse, sive extitisse; nos autem non negamus posse rem extitisse, & existere tempus hodiernum, quin existat hodie; sed solum, rem non posse existere, & existere tempus hodiernum, quin determinetur ad existere hodie.

XLV. Objicies 4° ex P. Comptono Physic. Disp. 39. scilicet. 1. Petrus existens in instanti A. potest à Deo petere ut ipsum conservet pro sequente instanti, vel tempore: quid autem petit Petrus, si durationem à se & tempore realiter distinctam non petat?

XLVI. Respondeo petere, ut existat, & tempus quod est sequens, & præterea nihil; quia impossibile est Petrum existere, & tempus quod est sequens existere, quin isto tempore duret Petrus; quod, ut advertas, attende adversarios semper ponere Petrum extitisse, aut extitutum esse, & tempus existere; aut è contrà, tempus extitisse, vel extitutum esse, & Petrum existere; numquam verò Petrum existere, & tempus existere; unde si Deus velit Petrum existere, & tempus existere, prout ly *existere* distinguitur contrà extitisse & extitutum esse, vult sine ullo ente suprà Petri & temporis existentias, Petrum & tempus coexistere, simul durare, &c.

RESOLUTIO III.

XLVII. Dico 3°. Duratio rerum permanentium est intrinsecè permanens ex parte rei permanentis, & intrinsecè successiva ex parte temporis. Hæc resolutio satis patet ex præmissis.

Pro complemento materiæ de duratione

XLVIII. Adde durationem modo suprà definitam sumptam ordinariè assignari triplicem, videlicet æternitatem, ævum, & tempus: æternitas autem est, juxta Boëtium, *interminabilis vite tota simul & perfecta possessio*. Id est, est duratio, quæ caret principio & fine, sive, quæ ita est, ut nec potuerit incipere, nec finire: ævum est eorum, quæ sine fine, initium habent: tempus eorum, quæ initium & finem habent.

R. P. Francisci Bona Spei Physica.

DUBIVM III.

Quid tempus, & an à motu successivo differat.

RESOLUTIO I.

XLIX. Dico 1° cum Aristotele, & aliis communiter, tempus rectè definitur, *numerus motus secundum prius & posterius*.

L. Adverte tamen pro intelligentia definitionis, quòd sicut suprà assignavimus locum duplicem, unum intrinsecum, alium extrinsecum; ita nos posse hîc assignare tempus duplex, unum intrinsecum, aliud extrinsecum; tempus autem intrinsecum est id ipsum, ratione cuius, sum potius hoc tempore, quam alio, sive ipsa duratio, de qua Dubio præcedenti: tempus verò extrinsecum est ipse motus habens partes priores & posteriores, sive motus successivus, ut successivus: hoc autem tempus extrinsecum est duplex, unum particulare secundarium & mutabile, & est duratio cujuslibet motus successivi ut successivi, distincti à motu primi mobilis: hæc enim duratio dicitur mutabilis, quia non quilibet motus successivus est æqualis in tarditate, aut velocitate, sed hic tardior, ille velocior, per ordinem ad eandem partes motus primi mobilis: alterum commune, primum, & fixum, & est motus primi mobilis, per ordinem ad quem ceteri motus & durationes particulares mensurantur; quia ille est uniformis & fixus, ac ad usum communem, jam in horas, dies, annos, &c. divisus.

LI. Dicitur tempus *numerus motus*; non quòd sit quantitas discreta, siquidem ejus partes, utpotè ejusdem rationis, indistantes sunt continuæ; sed quia, si de tempore extrinsecò particulari sit sermo, cum sit motus successivus, habet partes priores & posteriores numerabiles per hos numeros, dies, annos, &c. Unde est numerus fundamentalis, & numerabilis: si verò de tempore extrinsecò communi, est numerus aptitudinaliter numerans omnium rerum permanentium durationes, seu tempora intrinseca, & motus alios successivos, seu tempora extrinseca particularia.

RESOLUTIO II.

LII. Dico 2° contrà Capreolum, Complutenses nostros, Conimbr. Rubium, Murciam, qui oppositam verissimam malè reputat, & alios: tempus extrinsecum particulare à motu quolibet successivo ut successivo, distincto à motu primi mobilis; & tempus extrinsecum commune à motu primi mobilis, non distinguitur realiter.

LIII. Probatur, quia nulla necessitas talis distinctionis, motuique convenit, 1° definitio temporis extrinseca particularis, 2° temporis extrinseca communis allata, ergò, &c.

LIV. Confirmatur ex Aristotele lib. 4.º text. 100. *Prius & posterius in motu, re quidem ipsa & subiecto, idem sunt quod motus, ratione verò diversa sunt, & motus sunt, ergo, &c.*

LV. Dices tamen 1° cum Murcia, idem non potest simul multiplicari, & non multiplicari; sed si tempus non esset realiter distinctum à partibus motus successivi ut successivi, idem simul multiplicaretur,

Q

caretur, & non multiplicaretur; ergo, &c. Probat-
tur minor eodem tempore, quo absolvitur motus
tardus, centum spatii partium v.g. absolvitur motus
velox mille partium; hic autem multiplicantur par-
tes motus, & non multiplicantur partes temporis:
ergo, &c.

LVI. Respondeo negando minorem: ad ejus
probationem, respondeo in illo veloci motu multi-
plicari partes motus, & etiam temporis extrinseci
particularis, quod solum juxta conclusionem iden-
tificamus motui successivo distincto à motu primi
mobilis, qualis ille est; hinc patet motum velocem
posse habere tardo majorem durationem intrinse-
cam; quia habet plures partes successivas; æqua-
lem verò, imò, & interdum minorem extrinsecam
communem, & primi mobilis, si nempe æquali,
vel minori duratione, motus primi mobilis absol-
vatur.

LVII. Dices 2°. Deus potest reproducere eum-
dem motum, & tamen non potest reproducere
idem tempus; quia tempus, quod semel fuit, non
potest non fuisse: ergo distinguuntur saltem mo-
daliter.

LXIII. Respondeo admissio antecedente pro 1^a
parte, negando 2^{am} partem; ad ejus probatio-
nem, Respondeo, quod si reproducatur idem
motus, reproducetur & idem tempus; per hoc
tamen non fiet, quod id, quod fuit, non fuerit;
sed tantum quod id, quod semel fuit, iterum sit;
cum verò dicitur *ad præteritum non dari actionem*, id
est, fieri non potest ut id, quod fuit, non fue-
rit.

LIX. Dices 3°. aliæ sunt proprietates motus, &
aliæ temporis, seu durationis; nam motus ab Ari-
stotele dicitur velox vel tardus, tempus verò lon-
gum vel breve: ergo, &c.

LX. Respondeo negando consequentiam, quia
illæ proprietates solò nomine & definitione for-
mali differunt, prout dicimus motum & tempus
solò nomine & definitione formali distingui.

RESOLUTIO III.

LXI. **D**ico 3°. tempus est ita ens reale, ut nul-
lo modo pendeat ab intellectu.

LXII. Probatur, quia identificatur motui; atqui
motus ita est ens reale, ut nullo modo pen-
deat ab intellectu: ergo, &c. major patet ex præ-
missis; probatur minor, quia res realissimè moven-
tur, & independentem ab intellectu: ergo, &c.
Hinc

LXIII. Colliges finè fundamento Averroë, in
Iandunum, Iavellum, Conimbr. 4. Physic. Ami-
cum post ipsos tract. 22. docere tempus habere
complementum ab intellectu in ratione numeri,
videlicet, quia distribui in horas, dies, annos, &c.
habetur ab intellectu numerante, eò quod illa di-
stributio in partes numeratas non sit de comple-
mento numeri, magis quàm distributio ulnæ in
quartas partes sit de complemento ulnæ; sicut enim
ulna est, & completa est, antequàm in illas partes
distribuat, ita & tempus est, & completum est,
antequàm in horas, dies, annos, &c. distribuat:
undè licet tempus ut distributum in partes dictas
habeat complementum ab intellectu, ut tempus ta-
men illud non habet ab intellectu; cum verò Ari-
stoteles lib. 4°. textu 131. dicit, posito intellectu
numicante impossibile, fore impossibile tempus,

agit de tempore ut distributo in suas partes, vide-
licet horas, dies, &c.

DUBIUM IV.

Possitne res esse, & nullibi ac nunquam esse.

RESOLUTIO I.

LXIV. **D**ico 1° contrà RR. PP. Vasquez 1. p.
Disput. 188. n. 25. & 27. Moncaum
Disp. 1. contrav. 8^a. Meratium 1. p. disp. 19. sect.
1. num. 6. Oviedum Physic. cont. 15. p. 7. Pon-
cium Physic. lib. 4°. Disputat. 15. q. 2. nec An-
gelus, nec ulla alia creatura corporea, potest exi-
stere, & nullibi existere, etiam de potentia Dei ab-
soluta: ita cæteri ferè omnes, qui dubium hoc mo-
vent.

LXV. Probatur 1°. quia quandoquidem ex di-
ctis disp. 4. dub. 3°. prima positio creaturæ in lo-
co, saltem aptitudinali, non minùs creaturam
præcedat, quàm ipsius creaturæ productio, sed
hanc concomitetur; non plus potest creatura exi-
stere, & nullibi existere, quàm existere, & non pro-
duci, ut patet: ergo, &c.

LXVI. Dices, difficultas non solum procedit de
re producta, sed etiam de ipsa rei productione;
cur enim hæc non potest existere, & nusquam exi-
stere?

LXVII. Respondeo eandem esse productionis
& rei productæ, hoc in puncto, rationem; sicut
enim non potest, etiam divinitus, existere hæc pro-
ductio, quin sit in hoc instanti actu vel potentia
existente, ut patet ex dictis dub. 2°. ita non potest
existere, quin saltem habeat concomitanter ubica-
tionem; quia præcisâ similitudine existentie plurium
locorum (propter quam solam distinguimus ubi à
quacunque re, & non durationem, defectu illius)
eodem modo se habet productio rei ad ubicatio-
nem & locum, quo se habet ad durationem, &
tempus: ergo, &c.

LXVIII. Probatur 2°. licet ubi esset quoddam
accidens Angelo aliundè creato superadditum,
per Dei omnipotentiam non potest Angelus exi-
stere, & nullibi existere: quia non potest creatura
per Dei omnipotentiam existere, & Deo positivè
præsens non esse, Deum positivè non penetrare,
&c. sed hoc sequeretur, ut consideranti patebit:
ergo, &c. sequela patet: probatur major: quia vel
ipso Vasq. 1. p. Disp. 28. cap. 4. (ut notant PP. Ovie-
dus & Comptonus) fatente, Deum esse penetrati-
vè omni creaturæ positivè præsentem; est veritas
Catholica, cujus ratio esse potest, quia sicut intel-
ligi non potest Deum esse immensum, & non esse
penetrativè in omni ente, & consequenter positi-
vè præsentem omni enti: ita è converso intelligi
non potest Deum esse immensum, & omne ens
creatum non esse penetrativè in Deo immenso, &
consequenter Deo præsens: quod à fortiori patet
in simili: quia id intelligi non potest in materia, &
formis in ea receptis, nam earum una non potest
aliam penetrare, quin sit illi positivè præsens: &
certè, quomodo illi est positivè præsens, si alia non
sit illi magis positivè præsens, quàm si non esset?
quod fieret, quia ubi, (per quod solum præsens est,
& non per existere) non haberet.

LXIX. Probatur 3°. sicut Deus non potest esse
positivè omnium creaturarum Dominus, quin
creaturæ